

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

47. An si reus nihil testibus opposuerit, teneantur adhuc Inqui[si]tores
inquirere qualitates, & vitam testium? Ex part. 4. tract. 8. resolut. 124.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

strictum, vel consanguineum inimici capitalis rei repellendum esse à testificando in crimine hæresis, & citat Gabrielem *ubi sup.* Sed ego non recedo ab opinione Soula & aliorum in casu verò occurrenti quarantur sint inimicitie capitales, DD. Inquisitores & eorum Consules videant Almontem Ciazium in *discept. crim. discept. 34. cap. 1. num. 1. & seg. cum aliis DD. ubi supra.*

RESOL. XLVI.

An Inquisitores possint, & debeant interrogare testes, an sint Iudæi, Saraceni, &c. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 114.

§. 1. Videtur prima facie respondendum negativè, quia nemo tenetur detegere turpitudinem suam, & ita loquens de testibus notavit Abbas & Bartolus *en l. 1. de offic. Asses.* & hanc dicit communem opinionem Felinus in *cap. cum causam, de testibus num. 44.*

2. Verum his non obstantibus affirmativè respondendum est, quia, ut observat Didacus Cantera in *quest. crim. cap. 2. de vera de confessione, num. 41. fol. mibi 93.* in crimine hæresis solet interrogari testis, an sit ex genere Iudæorum, vel Saracenorum? & sic observatur & practicitur, quod durum videtur, tamen sustinetur ratione fidei, & fundatur in quadam Instructione Inquisitionis in novis, & de iure posset bene sustentari, quia est maxima præsumptio contra descendentes ex Iudæis, vel Saracenis, quando tractatur de fide, & cum sit ex genere Saracenorum, vel Iudæorum, præsumitur quod non dicit veritatem contra eos, qui sunt ejusdem generis, ut experientia docet, ideo bene potest interrogari testis sit ne de genere Saracenorum, vel Iudæorum, vel non. Nam cum sit testificatus de hæresi, saltem semiplenè, antequam capiat, & hac de causa potest interrogari de delicto principali, cum sit testificatus, nimirum si posset interrogari de genere, cum sit multum annexum causæ principali, & hoc potest probari ex textu in *cap. quia verisimile*, & quæ ibi tradunt DD. de *presumpt.* Hæc omnia Cantera.

RESOL. XLVII.

An sit reus nihil testibus opposuerit, teneantur adhuc Inquisitores inquirere qualitates, & vitam testium? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 114.

§. 1. Videtur, quod non, quia fiscus qui producit testes, habet præsumptionem juris pro se, cum omnes testes præsumantur idonei, & omni exceptione majores, ut dicit glossa in *cap. de testibus*, & standum esse dicto testium, si nihil in persona eorum opponatur, aut objectum fuerit, ut patet ex *cap. præsentium, de testibus.* Unde in sacro Inquisitionis Tribunali, licet ad condemnandum reos necesse sit ut testes sint omni exceptione majores; attamen fiscus hoc non articulat, neque probat testes ad sui instantiam productos esse tales, quidquid asserant Doctores, quos citat & sequitur Almon Ciazium in *disceptationibus criminalibus, disceptat. 22. num. 27.* ubi ex Decio, Parisio & aliis docet quod ubi requiritur testis omni exceptione major, de necessitate fiscus articulare & probare debet ipsum esse talem, aliàs probatio non relevat.

2. Verum licet, ut dixi, hoc in Tribunalibus Inquisitionis non servetur, attamen negandum non est debere Inquisitores etiam si testibus à reo nihil opponatur inquirere vitam eorum, conditiones & qualitates. Vnde

de doctissimus Inquisitor Albertin. in *cap. 1. de hæresi in 6. q. 1. 6. n. 28 & seg.* postquam probaverat, quod standum est dicto testium, si nihil in personis eorum sit objectum à reo nihilominus ait: in *n. 32.* iudex debet eis, reo non petente, nec opponente, animum suum informare de conditione testis, præsertim in causis fidei, quoniam nomina testium non revelantur, ut possit ipse iudex adhibere vel non adhibere fidem testibus, visa illorum conditione. Sic Albert. & ita olim in una consultatione reus inquisitus de quadam hæresi formalis, cum nihil opposuerat contra testem, fiscus instabat torquendum esse: nam testis, ut dictum est *supra*, censetur idoneus, & omni exceptione major, si reus adversus illum nihil opponat, unde tunc ego petendo nomen supradicti testis, inveni illum hominem criminis, unde reus pro illa hæresi ad torturam minime positus fuit. Vnde DD. Inquisitores videant Campegium in *annot. ad Zanchinum, cap. 13. lit. B. ver. de aliis veris inimicis*, ubi docet, ut semper lolet, de hac obligatione Inquisitorum petere.

3. Non desinam tamen hic obiter adnotare cum docto Simanca in *enclirid. tit. 3. §. 5. n. 23.* quod contra testes in causa hæresis non excipiuntur exceptiones, nisi tales sint illæ, quæ illos penitus resellant, videlicet inimicitie capitales, conjurationes, subornationes, & alia ejusdem generis, nam ceteræ fidem testium elevant, sed eam proflus non tollunt. Ita ille.

RESOL. XLVIII.

An Inquisitores debeant confrontare testes cum reo? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 63.

§. 1. Respondeo quod in aliis delictis hoc facere expediat, ex *l. si postulaverit, §. questionis, ff. ad legem Juliam de adult.* tamen in causa hæresis à DD. Inquisitoribus hoc minime efficiendum est. Vnde in *instr. Tol. ann. 1562. n. 72.* sic habetur: [Anque en los otros Inyrios suelen los Iuezes para verificación de los delitos carear los testigos con los delinquentes, en el Uzyzio de las Inquisición no se deve, ni se acostumbra hazer, y por experiencia se ha que si alguna vez se ha hecho, no ha resultado buen efecto antes se han seguido dello inconvenientes.] Ita ibi, & ratio est, quia si testes cum reo essent confrontandi, abstinere à delicto denunciando. Et ita docet Sanctarellos de *hæresi cap. 39. dub. 4. n. 22.* Pegna in *direct. Inquis. p. 3. comment. 23. n. 101. & comm. 48. n. 209.* limitat tamen supradictam sententiam Genuensis in *praxi Archiep. c. 68. n. 6.* ex Pegna *loc. cit.* in duobus casibus. Primo quando testes sunt socii criminis. Secundo, quando recto iudicis arbitrio omne testium periculum cessaverit, nempe si reus est persona vilissima, qui parum curat habere bonam, vel malam famam, ut meretricis, & similes infames.

2. Verum non desinam hic apponere verba Sigismundi Scaccia de *judic. lib. 1. cap. 87. n. 19.* ubi sic ait: Quamvis Inquisitori videatur cessare periculum confrontandi testes: tamen solus non debet ad apertam recognitionem & confrontationem devenire sine consensu Episcopi, & peritorum, qui si secum non convellant, consulat majores Inquisitores, quia etiam in summo Senatu generalis Inquisitionis non cognita & recognitione, seu confrontatione, nisi re cognita & decreto interposito per Cardinales, Inquisitores generales. Vnde tu sume argumentum quam caute in re tam periculosa debeas procedere. Ita Scaccia *ubi sup.* qui etiam apponit formam & practicam, quomodo & quando est necessaria confrontatio, & fieri debeat ipsi reo non videnti testem. Et ideo in casu contingenti videant DD. Inquisitores supradictam Scaccia.

RESO